

XII.

Bened. XIV Const. « Cum illud » de forma in concursibus observanda. — 14 Dec. 1742.

I. Cum illud semper plurimum formidaverit Ecclesia catholica, ne indignis quibusque, et extra sacerdotale meritum constitutis, cura animarum et Dominici gregis custodia crederetur, quia totius familiae status et ordo nutat, si, quod requiritur in corpore, non invenitur in capite: hinc canonicis sanctionibus, ac praesertim sanctae Tridentinae Synodi decretis provide consultum est, regimen ecclesiarum parochialium iis esse committendum, quorum omnis aetas a puerilibus exordiis ad perfectiores annos per disciplinae ecclesiasticae stipendia ita cucurrisset, ut de illorum supra alios provectione, ac potiori doctrinae, morum, ac diuturni laboris suffragio nefas esset dubitare. Quia vero perniciosa apud plurimos opinio sensim invaluit, Tridentini decretis non praescriptam esse dignioris electionem, sed caveri tantummodo, ne indignis ecclesiae parochiales, aliaque beneficia, quibus cura imminet animarum, conferrentur, s. m. Innocentius XI, Praedecessor Noster, erroneam doctrinam a vera et sincera Patrum mente longius deflectentem damnavit, et edocuit, quam prudens ac diligens esse debeat pastoralis officii dispensatio.

Ad tramites idcirco eiusdem sanctae Synodi usu receptum est, occurrente parochialis ecclesiae vacatione, quae libere ab Ordinario conferenda sit, concursum institui, ut habita in eo de cuiuslibet aetate, moribus,

doctrina et sufficientia, sollerti inquisitione, Episcopo eligat, quem ceteris magis idoneum iudicaverit.

2. At quia contingere quandoque potest, quod favore, vel gratia, vel minus aequo iudicio, minus digni dignioribus praeponantur, s. m. Pius V, Noster Praedecessor, ne quid in huiusmodi electione esset inordinatum atque praeposterum, edita saluberrima Constitutione, licere voluit iniuste in concursu reiectis, interposita ad Metropolitanum vel Episcopum viciniorem vel Sedem quandoque Apostolicam appellatione, praelectum ad novum examen provocare, et ecclesiam alteri non rite collatam, novo facto meritum periculo, si ita ius esset, vindicare. Et ne frivolae appellationis diffugio locus esset, provide ibidem cautum est, dictae appellationi in devolutivo tantum deferri oportere, non suspensa aut quoquo modo retardata praeelecto ab Ordinario parochialis ecclesiae possessione.

3. Consultissimae huiusmodi leges cum in finem institutae ne, in tanti momenti re, imperiti magistris, novi antiquis, rudes praeferantur emeritis, violatae sunt hominum fraude et malitia ipsa medela vulnus exasperantium. Saepissime enim reiecti ab Ordinario dictae Constitutionis obtentu, in vocem appellationis facile prorumpere, et minus legitima concurrente causa electos ab Episcopo ad novum examen provocare consueverant; illosque praeterea, relicta gregis et ecclesiae custodia, longum iter arripere, et diuturni laboris, temporis et pecuniae impensa exhaustos, litem in secunda, tertia, et ulteriori quandoque instantia, sustinere cogebant.

4. Quin etiam experientia compertum est magno iustitiae detrimento litem ipsam absolvi; quandoquidem ii, qui examini se subiecerant, atque in primaevio con-

cursum utpote legitimarum institutionum nescii reiecti fuerant, longa postmodum decurrente lite, sedulam literis ex industria navantes operam, praeferrere aliis merebantur, et acerbe succensebant Episcopo, iudici quidem adeptae, non autem adipiscendae peritiae, per iniuriam se fuisse reiectos.

5. Hinc apud bene moratos homines et iustitiae vindices frequens querelarum occasio, quibus sedandis cum Congregatio Concilii Tridentini Interpres omne studium diligentiamque conferret: Nobis, qui Secretarii munereungebamur, mandatum est, ut sermone, typis postea vulgato, rem sedulo expendere, ingruentis mali originem, et apta eidem avertendo remedia investigare pro viribus niteremur. Sensus hac de re Nostros explicantes, vitio potissimum laborare comperimus praxim examinis oretenus habiti, nec scriptis consignati: electi siquidem ad curam animarum ab Ordinario collatore, et ad iteratum examen coram alio iudice provocati, ius legitimae collationis tueri non poterant certo ac permanenti testimonio iam probatae idoneitatis; sed a novi examinis alea, subeunda coram iudice appellationis gestarum rerum prorsus ignaro, tota res pendere videbatur. Quocirca, gravi iustitiae detrimento, recepta in foro erat opinio, provocari posse ad alium iudicem, nullo exhibito indebitae reiectionis documento. Quod quidem cum a sacrorum canonum censura longius aberraret, facile huic corruptelae occurrere posse censuimus, si certa primum et apte disposita habendi examinis forma praescriberetur; si quaestiones examinatis propositae et consentaneae illorum responsiones, totaque rei gestae series in scriptis redigeretur; et sic acta demum totius concursus ad iudicem appellationis integra asportarentur.

6. Inita a Nobis consilii ratio non solum arrisit Congregationi, illam die 16. Novembris 1720. ratam habenti, sed etiam Pontificii iudicii accessione roborata fuit a Clemente XI, ecclesiasticae disciplinae vindice et assertore eximio. Utque locorum Ordinarii ea omnia filiali, quo par. erat, obsequio et diligentia exsequerentur, iis datae sunt die 10 Ianuarii 1721 opportunae litterae Nostro calamo exaratae, eiusdemque Pontificis sensu et oraculo comprobatae, quarum tenorem etsi alias praelo commissum et insertum in Bullario dicti Clementis Praedecessoris Nostri, congrue hic duximus referendum.

Reverendissime Domine uti frater,

7. « Quo parochiales ecclesiae dignioribus personis
« gubernandae traderentur, statuit, ut notum est, sacro-
« sancta Tridentina Synodus *Sess. 24, cap. 18*, ut, va-
« cante ecclesia parochiali, indiceretur et fieret concur-
« sus, ac, postquam concurrentes ab Episcopo, vel eius
« Vicario generali atque ab examinatore synodalibus
« saltem tribus, examinati et approbati essent, Episco-
« pus eum eligeret, quem aetate, moribus, doctrina, pru-
« dentia, aliisque rebus ad vacantem ecclesiam guber-
« nandam necessariis et opportunis, digniorem ceteris,
« magisque idoneum iudicaret. Adiecitque ad hanc Con-
« cilio sanctionem validius confirmandam re et nomine
« Sanctissimus Pontifex Pius V, quod, si unquam Epi-
« scopus minus habilem, postpositis magis idoneis, ele-
« gisset, possent ii, qui reiecti essent, a mala eiusdem
« electione ad Metropolitanum, vel, si ipse eligens Me-
« tropolitanus, aut exemptus foret, ad viciniorem Or-
« dinarium, ut Sedis Apostolicae Delegatum, vel alias
« ad ipsam Sedem Apostolicam appellare, ac praele-

« ctum ad novum examen coram ipso appellationis
 « iudice et eius examinadoribus provocare; ea tamen
 « cautione, ut appellatio non in suspensivo, sed in de-
 « volutivo, esse deberet: quemadmodum in eius Con-
 « stitutione, quae trigesima tertia est, latius cavetur;
 « concludendo, quod, constito de prioris eligentis irra-
 « tionabili iudicio, eoque revocato, parochialis ecclesia
 « magis idoneo conferatur.

« Cum autem, neque Concilii decreto, neque Pon-
 « tificis Bulla, examinis in concursu peragendi forma
 « seu methodus ulla certa ac peculiaris servanda pro-
 « ponatur, difficile dictus est, quanta examinum aliorum
 « alibi diversitas extiterit, atque hinc occasio quere-
 « larum. Nam alicubi, cum non eadem omnibus quae-
 « stiones, non iidem casus propositi fuissent, erant
 « identidem, qui, vel in iudicio vel extra conquereren-
 « tur, sibi quidem postpositis difficiliore, praelecto
 « autem faciliore ad solvendum quaestiones obtigisse.
 « Alibi vero eadem quidem omnibus quaestiones pro-
 « positae fuerunt, sed neque hae, neque datae a con-
 « currentibus responsiones scripto seu literis consigna-
 « bantur. Cumque postmodum, nec raro contingeret,
 « ut e postpositis quispiam iure Bullae supradictae
 « novum ad examen coram iudice appellationis, eiusque
 « examinadoribus electum provocaret, Sacra Congre-
 « gatio usque ab anno 1603, considerans gravamen non
 « alia ratione, quam novo examine probari posse, pro-
 « vocationem ad novum examen censuit admittendam,
 « gravamine necdum probato, et requisitis tantummodo
 « probationibus in subsequenti iudicio, in quo, probato
 « per novum examen appellantis gravamine quoad do-
 « ctrinam, probanda superest eiusdem prae iam electo
 « in reliquis ad regendam ecclesiam requisitis prae-

« stantia, ut de maiori alterutrius ad parochialis ec-
 « clesiae gubernium idoneitate sententia ferri possit;
 « cum non continuo, si quis est doctior, is etiam aptior,
 « seu magis idoneus ad id regimen habeatur, vel etiam
 « habendus sit. Quam S. Congregationis sententiam
 « scriptores et tribunalia laudarunt. Aliis demum in
 « dioecesibus laudabilis invaluit consuetudo, ut eadem
 « omnibus quaestiones, iidemque casus proponantur,
 « ac (ne qua detur ansa cancellario quidquam suo
 « Marte addendi, minuendi, mutandi) ut ipsimet con-
 « currentes, quae interrogati fuerint, quaeque respon-
 « derint, sua manu perscribant. Atque Ordinarii, qui
 « morem hunc longe optimum in examinando tenuere,
 « Sacrae deinde Congregationi etiam atque etiam con-
 « siderandum reliquerunt, his, qui sic examinati essent
 « atque postpositi, in posterum, ut solent, appellan-
 « tibus, indulgenda nec ne statim electi novum ad exa-
 « men provocatio, nulla gravaminis praerequisita pro-
 « batione, videretur; cum isti ex actis primi examinis
 « gravamen doctrinae facile alioquin probare possent;
 « quod alii aliter nimirum examinati probare, nisi se-
 « cundo, seu novo examine non poterant. Nec defuere
 « alii probitatis ac peritiae in administrandis diu ec-
 « clesiis laude praestantes, qui monerent, frenum ali-
 « quod huiusmodi appellantium licentiae tandem ini-
 « ciendum, eorumque iam nimis crebras novum ad
 « examen provocationes esse reprimendas; quippe quae
 « vix unquam sine magno ecclesiarum damno contin-
 « gunt. Nam cum novum examen coram iudice ap-
 « pellationis longe procul a parochia peragendum sit,
 « electus ab Episcopo, qui provocatur, parochiam, quam
 « possidet, cogitur interea temporis deserere, eamque
 « oeconomus vel vicarius cuipiam, veluti sponsam ignotis

« custodibus relinquere, sponso non parumper, sed diu
 « sane abfuturo, dum nempe, implicita, ut fit, lite, terna
 « etiam vel quaterna, alia ex aliis examina super prae-
 « stantia primum doctrinae, tum deinde aliorum, quae
 « ad integrandam idoneitatem opportuna sunt, con-
 « tentiose multiplicentur, et commode, ne dicam otiose,
 « transigantur, antequam deliberari possit, utri con-
 « currentium parochia sit adiudicanda.

« Ad tollendam eiusmodi non minus querelarum
 « quam incommodorum occasionem, Sacra Congregatio
 « Concilii Tridentini Interpres, postquam rem omnem
 « a capite repetitam in gemina Sessione 1 Oct. et 16
 « Nov. 1720 summo studio recognovit, tandem, San-
 « ctissimo etiam annuente, statuit (quod per praesentes
 « Literas encyclicas exsequitur), omnes et singulos
 « Episcopos, aliosque Praelatos, penes quos sit ius et
 « auctoritas faciendi concursus, hortari, ut examen
 « eiusmodi instituire non graventur, quale iam et
 « multae dioeceses, et Urbs ipsa observat, atque Apo-
 « stolica etiam Dataria postulat, sive cum sede vacante,
 « vacat ecclesia aliqua parochialis, cuius collatio ad
 « Sedem Apostolicam pertineat, sive cum vacat paro-
 « chialis aliqua, ut dicitur, iuxta decretum, sive demum,
 « cum, vacante in collegiatis aut cathedralibus ecclesiis
 « dignitate aliqua maiori, annexam habente curam ani-
 « marum, faciendus est concursus, atque ad Apostolicam
 « Datariam transmittendus, ut notum est, atque in
 « literis, quae de ordine Sanctissimi tunc e Dataria
 « prodeunt, clare praescribitur.

« Vacante itaque ecclesia parochiali, quae confe-
 « renda sit per concursus, atque hoc solitis formulis
 « indicto, haec, quae sequuntur, ex Sacrae Congregatio-
 « nis sententia, consilio, suasionem, servanda proponuntur:

« Primum nempe, ut assignentur eadem omnibus
 « concurrentibus quaestiones, iidem casus, idemque
 « textus Evangelii, super quo sermonis aliquid per-
 « scribant, ad probandam dicendi pro concione facul-
 « tatem.

« Alterum, ut casus et quaestiones resolvendae
 « dictentur omnibus eodem tempore, atque omnibus
 « pariter eodem tempore textus Evangelii tradatur.

« Tertium, ut certum idemque omnibus spatium
 « temporis constituatur, intra quod casus resolvant,
 « quaestionibus respondeant, concinulam componant.

« Quartum, ut eodem concurrentes omnes in con-
 « clavi claudantur, unde, quandiu scribent (dabitur enim
 « omnibus scribendi copia), nemo eorum egredi, neque
 « alius quispiam eo ingredi possit, nisi postquam
 « scripta confecerint et exhibuerint.

« Quintum, ut omnes sua quisque manu tum re-
 « sponsa, tum sermonem scribant subscribantque.

« Sextum, ut responsa quidem latine; sermo autem
 « ea, qua ad populum haberi solet, lingua scribatur.

« Postremum, ut unumquodque responsum, et
 « unusquisque sermo, cum ab unoquoque concurren-
 « tium exhibebitur, non solum ab eo, qui scripsit, atque
 « a cancellario concursus, verum etiam ab examinato-
 « ribus, et ab Ordinario, vel eius Vicario, qui con-
 « cursui interfuerint, subscribatur.

« Peracto secundum hanc formulam concursu,
 « collataque ei, qui magis idoneus ac dignior iudicatus
 « fuerit, ecclesia parochiali, non admittatur appellatio
 « aut a mala relatione examinatorum, aut ab irratio-
 « bili iudicio Episcopi, nisi intra decem dies a die col-
 « lationis interponatur.

« Si quis autem hoc intra spatium appellaverit,

« actaque concursus petat ad iudicem appellationis
 « transferenda, mittantur vel acta ipsa originalia con-
 « cursus clausa et obsignata, vel certe unum aliquod
 « authenticum eorum exemplum, a cancellario concur-
 « sus, atque altero notario collatum et auscultatum
 « coram Vicario, vel alio in ecclesiastica dignitate con-
 « stituto, quem eligat Ordinarius, ad quem etiam no-
 « tarii cancellario adiungendi electio pertinebit, necnon
 « ab examinatore synodalibus, qui concursui inter-
 « fuerunt, subscriptum.

« Ex quibus actis, vel authentico eorum exemplo
 « nisi gravamen quoad doctrinam probet is, qui sic,
 « ut praemittitur, examinatus, aut a mala relatione
 « examinatum, aut ab irrationabili iudicio Episcopi
 « appellaverit, novum ad examen provocandi faculta-
 « tem a Sacra Congregatione frustra postulabit.

« Quemadmodum et in iudicio appellationis perse-
 « qui ius suum frustra tentabit is, qui forte se gravatum
 « doleat quoad reliqua, nisi interposita mature, ut di-
 « ctum est, appellatione ab irrationabili iudicio Episcopi,
 « gravamen quoad illa ostenderit vel ex actis primi con-
 « cursus, vel saltem ex attestationibus et documentis
 « extraiudicialibus etiam, sed non levibus.

« Atque ita quidem sensit Sacra Congregatio, et
 « Sanctissimus assensit. At si quis tamen Ordinariorum
 « aliter, ac supra descriptum est, concurrentium exa-
 « mina instituere perrexerit, perget et Sacra ipsa Con-
 « gregatio more pristino appellantis, qui se gravatos
 « dixerint, provocationem ad novum examen, nulla
 « gravaminis praevia probatione, indulgere. Interim
 « tamen, ne harum literarum memoria dilabatur, vult
 « eadem Sacra Congregatio, eas in uniuscuiusque Or-
 « dinarii cancellaria perpetuo conservari. Cuius interea

« consilium, tum voluntatem, dum ego omnibus signi-
 « fico, Amplitudini Tuae fausta omnia e coelo precor.
 « Romae hac die 10 Ianuarii 1721. Amplitudinis Tuae –
 « Uti frater – P. M. Card. Corradinus, Praefectus –
 « P. Lambertinus, Secretarius. »

8. Quantum recte dispensandis ecclesiasticis muneribus, administrandae iustitiae, componendis dissidiis, continendisque in officio clericis proficeret saluberrima praemissarum legum institutio, satis superque experientia comperuimus, cum Anconitanam primum ecclesiam, ac deinde Bononiensem sponsam nostram paternam charitate cominus amplecteremur; freti siquidem dictarum legum praesidio, digniores parochiis et curae animarum praefecimus: tantaque, benedicente Domino, id accidit animorum consensione, ut nemo questus sit, traditum minus digno celsioris loci praemium, vel minus iuste alteri credita vacantis ecclesiae gubernacula.

9. At quia certis admonemur indicis, non ita id aliis Episcopis contigisse, imo non deesse, qui privati abrepti studiis, saepe declinare ac redarguere iudicium episcopale praesumant: Nos propterea solliciti de implendis, prout decet, muneris Nostri partibus, nonnulla praefatis literis addenda, nonnulla vero tacite breviterque ibidem tradita, clarius explicanda censuimus, ut recte omnia atque ex ordine peragantur.

10. Moerentes igitur audivimus, quod in plerisque dioecesibus, etsi recepta sit laudabilis, firmiterque custodienda consuetudo in scriptis redigendi examen concurrentium, nihilominus examinatorum suffragia in sola literarum peritia versantur, nec illorum exquiritur sententia de clericorum aetate, institutione, gravitate et honestate morum, prudentia, muniis antea exercitis,

et an tales demum sint, qui oves suas verbo et exemplo iuvare possint. Quam devia sit huiusmodi praxis a Tridentini semita, is plane intelliget, qui expendet verba relata *cap. 18, Sess. 24. de Reform.: Peracto deinde examine renuntientur quotcumque ab his idonei iudicati fuerint moribus, doctrina, prudentia, et aliis rebus ad vacantem ecclesiam gubernandam opportunis*. Idque probe noscens Congregatio eiusdem Concilii interpres pluries edixit, examinatores suo deesse muneri, si doctrinae tantum iudices essent, nec inquirerent, qui prae aliis probitate morum, laboribus, praestito antea ecclesiae obsequio, ceterisque dotibus ad officium parochi cumulate obeundum necessariis essent idonei et commendabiles.

11. Absoluto examine, ut cuique satis compertum est, sit tantummodo potestas examinatores renuntiandi quotquot regendae ecclesiae idoneos iudicaverint, reservata uni Episcopo electione dignioris, quemadmodum sancitum est a Tridentino illis verbis: *Ex hisque Episcopus eligat, quem ceteris magis idoneum iudicaverit*. At si quem clericorum forte contigerit appellare a mala relatione examinerum, quorum cura unice versata fuerit in exquirenda doctrina, non facta uno eodemque tempore sollerti etiam investigatione aliarum qualitatum, quae pastoris congruant officio: ordo iudicii secum feret, ut etiam iudex, ad quem provocatum fuit, in sola doctrinae indagine immoretur, nec sine gravi animarum detrimento et disciplinae iniuria praeficiatur ecclesiae, qui literis magis pollet, licet ad cetera minus aptus, et quandoque indignus; contra vero arceatur ille, qui, licet impar doctrinae merito, attamen moribus, gravitate, prudentia, probato nomine, diuturno ecclesiae famulatu, ac multiplici virtutum laude praecellit.

12. Factum praeterea satis exstirpandis abusibus non videtur, si tam Episcopus, quam examinatores coniunctis studiis, industriae nervos omnes intenderint in conferenda concordia iudicio ecclesiae personae, quae licet scientia et literis alteri concedat, maiori tamen ceterarum qualitatum eminet ornamento; siquidem postpositus, suae nimium fidens doctrinae, ab irrationabili iudicio Episcopi non raro appellat; causaque ad iudicem appellationis delata, idem totus est in perquirenda maiori doctrina, ac reparando gravamine literato homini irrogato, nusquam librato aliarum virtutum pondere, quae in appellante desiderantur: ludentque, ut plurimum, vigiles ecclesiarum Antistites exitum huiusmodi appellationis, intimeque dolent, parochias doctis, non aptis pastoribus, ut dictum est, regendas committi.

13. At si iudex etiam appellationis (quod raro evenit) tantum tribuens scientiae, quantum satis, maiori et accuratori examine inquirat, qui mores hominum sint, quae gravitas, prudentia, qui suscepti antea labores, quae virtutum specimina, quae demum totius antea vitae ratio pascendo gregi consentanea; tot iudici exhibentur attestaciones ab appellante ex industria collectae, ut, revocato episcopali iudicio tamquam irrationabili, non vereatur iudex succurrere eidem appellanti, quem tam copiosa tamque conspicua probitatis adiuvant documenta.

14. Demum cum praecipue Episcopis, tamquam in specula constitutis, pateant subditorum excessus, contingere solet, ut in concursu tam inspecta scientia, quam moribus ille idoneus ab examinatores renuntietur, cui foeda aliqua vitii labes, ac criminis macula iniusta sit, omnibus, praeterquam Episcopo, occulta.

Si Episcopus, iusta suadente causa crimine non revelato, eundem criminis tacitus praeterierit, aliumque immunem a sorde praelegerit, illico postpositus simulato gravamine provocat ad superiorem iudicem criminis ignarum, et, consueto diffugio appellationis, evehitur ad pastorale fastigium qui non potest consulere populo, sed nocere, nec praestare regimen, sed augere discrimen.

15. Ne igitur improbi ingenii homines remedium appellationis ad iustitiae praesidium institutum callide traducant ad iniquitatis defensionem, optimum factu aliquibus fortasse videretur, si appellatione quavis subblata, cura praeficiendi rectores animarum prorsus relinqueretur Episcopis, rationem villicationis suae Christo iudici tantum reddituris. Verum nullo pacto probare id possumus, quod adversaretur menti Concilii Tridentini, tacite permittentis appellationem in devolutivo a mala relatione examinatorum, quemadmodum innuere videntur verba illa: *Nec praedictorum examinatorum relationem, quominus executionem habeat, ulla devolutio et appellatio, etiam ad Sedem Apostolicam, sive eiusdem Sedis Legatos, aut Vice-Legatos, aut Nuntios seu Episcopos, aut Metropolitanos, Primate vel Patriarchas interposita impediat, aut suspendat*; cui sanctioni respondet etiam Constitutio Piana, admittens appellationem in devolutivo ab irrationabili iudicio Episcopi.

16. Qua de re, ut in huiusmodi negotio apte omnia atque compositae peragantur, officii Nostri esse duximus, eum vobis, Ven. Fratres, gerendarum rerum ordinem praescribere, quem longo usu utilem agnovimus instituendis animarum rectoribus, qui credito sibi gregi praeesse et prodesse possint.

I. Episcopus, habita noticia vacationis ecclesiae,

statim, ad praescriptum Tridentini, idoneum in ea deputet vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione, qui onera ipsius ecclesiae sustineat, donec ei de rectore provideatur.

II. Publico evulgetur edicto notitia concursus, congruo et ab Episcopo praefinito tempore celebrandi: eodemque edicto omnes clare et aperte moneantur, ut interim decurrente termino assignato, coram cancellario episcopali, vel altero ab Episcopo deputando, suarum qualitatum, meritorum et munerum probationes, attestationes tam iudiciales, quam extraiudiciales, aliaque id genus documenta, quae fraude vacent, exhibeant: alioquin, dicto termino elapso, documenta huiusmodi, quaecumque et qualiacumque ea sint, nullatenus recipiuntur.

III. Eveniente die concursus, a cancellario episcopali singulorum merita, qualitates, et requisita (ut vocant) incorrupta fide deprompta a iuribus tempore habili exhibitis, in scriptis summatim redigantur; porro copia epitomes tradetur non solum Episcopo, vel Vicario Generali vices illius obeunti, sed singillatim omnibus examinatoribus ad concursum adscitis, ut cum de scientia, tum de vita, moribus, aliisque regendae ecclesiae necessariis dotibus ferant iudicium.

IV. Die praestituta ab Episcopo, habeatur concursus, servata accurate in omnibus forma tradita in supra relatis literis anno 1721 editis, totaque rerum in eo gestarum series scriptis diligenter enucleetur. Porro examinatores ad assequendam certam et indubiam coniecturam scientiae, postquam diligenter expenderit singulorum peritiam in evolvendo explicandoque oretenus aliquo ecclesiasticae doctrinae capite, vel a SS. Patribus, vel a sacro Concilio Tridentino, vel a

Catechismo Romano excerpto, ac pari diligentia libaverint a quolibet scripto datas responsiones quaestionibus propositis; et postquam demum deprehenderint, qua quisque polleat gravitate sententiarum, et elegantia sermonis in concinacula scripto pariter exarata, et textui evangelico vel alteri dato themati accommodata: parem, ni forte maiorem solertiam examinatores adhibeant in perscrutandis aliis qualitatibus, regimini animarum consentaneis; morum honestatem inquirant, gravitatem, prudentiam, praestita hactenus ecclesiae obsequia, acquisitam in aliis muneribus laudem, aliaque spectabilium virtutum ornamenta, doctrinae arcto foedere consocianda; hisque omnibus coniunctim expensis, inhabiles per sua suffragia reiciant, et idoneos Episcopo renuntient.

V. Absoluto concursu, ab Episcopo, vel, eo impedito, a Vicario Generali una cum examinadoribus synodalibus non paucioribus quam tribus, notula compendiarum requisitorum antea distributa tradatur cancellario, qui illam comburat, vel penes acta secreto custodiat, et nemini ostendat, nisi de mandato Episcopi, vel eius Vicarii Generalis. Subinde vero Ordinarius, cum primum ei liberit, eligat ex approbatis digniorem, nec illi possessio ullo appellationis vel inhibitionis obtentu retardetur.

VI. Si quem clericorum appellare contigerit a mala relatione examinatorum, vel ab irrationabili iudicio Episcopi, coram iudice appellationis acta concursus integra omnino producat; et iudex nisi illis visis, et gravamine comperto, sententiam non pronuntiet. Praeterea in ferenda sententia ac reparando gravamine idem iudex innitatur solummodo probationibus ab actis elicitis tam respectu doctrinae, quam aliorum meritorum.

Quia vero a publica indictione usque ad diem habiti concursus tantum temporis intercessit quantum satis fuit commode exhibendis necessariis iuribus, attestationibus, requisitis, aliisque meritorum documentis, idcirco, ut quaevis via fraudibus praecidatur, volumus, ac districte mandamus, ne dictae attestations, fides tam iudiciales, quam extraiudiciales, et documenta quaecumque studiose conquisita, et post concursum, ut aiunt, expiscata ullo modo recipiantur: non obstantibus supra memoratis literis, a Congregatione Concilii Tridentini interprete anno 1721 editis, quibus ad praemissorum effectum in hac parte derogamus, illis tamen in reliquis, una cum omnibus in eis contentis, firmiter in suo robore permansuris.

VII. Ubi vero Episcopus, posthabito uno vel altero ex approbatis, ecclesiam contulerit magis idoneo ob aliquam sibi ipsi tantum notam causam, quam censeat significari oportere iudici appellationis, ad detergendam iniustae fortasse praelectionis notam; familiaribus literis iudicem certiore efficiat, inviolabilis secreti lege adiecta. Nemo sit, qui hanc praxim Nostrae tribuat solertiae, cum illa profluat a Tridentini decretis. *Sessione etenim 24, cap. 20 de Reform.* ita disponitur: *Praeterea si quis in casibus a iure permisis appellaverit, aut de aliquo gravamine conquestus fuerit, seu alias ob lapsum biennii, de quo supra, ad alium iudicem recurrerit, teneatur acta omnia coram Episcopo gesta ad iudicem appellationis expensis suis transferre, eodem tamen Episcopo prius admonito, ut si quid ei pro causae instructione videbitur, possit iudici appellationis significare.*

Et quamvis iure Nobis timendum sit, ne dicta praxis monendi iudicem, a quo appellatum est, in more olim

posita, hac tempestate obsoleverit, et a foro recesserit, attamen Episcopus (ut dictum est), si ex causa sibi tantum et non aliis nota, quae tamen approbari digna sit, ecclesiam contulerit, illam iudici appellationis, datis secreto literis, denuntiet et aperiat. Sciant porro iudices, delatas ab Episcopo causas et rationes inviolabilis secreti fide esse custodiendas, nec parvi pendendum esse testimonium illius pastoris, cui divino mandatur eloquio oves suas agnoscere. Facile enim credi non potest, quod Episcopi, suae non minus, quam alienae salutis adeo immemores, ut non deterriti divini interminatione iudicii, odio vel favore moveantur, et in sacrorum canonum singularem iniuriam, *dicant malum bonum, bonum malum, ponentes tenebras lucem, et lucem tenebras.*

Si vero Episcopo fuerit suspecta fides iudicis, ad quem appellatum est, nec eidem revelanda censuerit huiusmodi occulta rationum momenta, illa significet secretis literis S. R. E. Card. Praefecto pro tempore Congregationis Concilii, qui nec consilio, nec auctoritate deerit, quominus a iudice appellationis debitus iustitiae locus tribuatur.

17. Praeterea, quia aequitati etiam convenit, causas appellationum, quae magno litigantium dispendio, et Ecclesiae pernicie immortales quandoque existunt, quanta fieri potest brevitate terminari; idcirco, ubi a iudice appellationis lata sit sententia, quae praelectioni factae ab Episcopo omnino sit conformis, nullus pateat novae appellationi aditus, sed auctoritate rei iudicatae controversiae finis imponatur. Sin vero iudex appellationis aliter, quam Ordinarius, pronuntiaverit, liceat praelecto ab Episcopo, qui causa cecidit, ad alium iudicem appellare, firmiter interim retenta paro-

chialis ecclesiae possessione. Tandem postquam tertius quoque iudex sententiam dixerit, ne partes ultra modum graventur laboribus et expensis, praesertim quia agitur de cura animarum, cui damnosum est certi pastoris destitui solatio, is legitimum regendae ecclesiae ius obtineat, cui duae conformes assistunt sententiae, nec ullum novae appellationis remedium succumbenti suffragetur.

18. His sane regulis, quamvis appellatio sublata non sit, satis tamen praesidii comparatum esse arbitramur ecclesiasticae disciplinae, ac recte gerendarum rerum ordini. Unum superest, ut proposita hactenus media debitaee executioni mandentur; eumque in scopum locorum Ordinarii vigilantiam suam desiderari non patiantur. Ferendum quippe non esset, ad Nostri Apostolatus auditum novas in diem deferri querelas, ac summoventis abusibus novas implorari leges ab iis, qui iam praestitutas negligunt et contemnunt.

19. Demum cum non raro contingat, ecclesias parochiales, dignitates, canonicatus aliaque beneficia, curam animarum habentia, a Sede Apostolica esse conferenda; vel quia vacaverint in mensibus reservatis, vel quia ex alio capite dictae Sedi reservata sint: Nos Praedecessorum Nostrorum vestigiis inhaerentes praecipimus et mandamus, ut uno vel altero eveniente casu, concursus ab Episcopo sine ullo discrimine indicatur, nulla ad hunc actum petita venia vel licentia, quam Nostri hisce Literis sibi tributam Episcopi intelligant.

20. Absoluto concursu, si res sit de beneficiis curatis, *quae tantum ratione mensium reservata sint*, Episcopus inter approbatos eligat magis idoneum, et Datariae significet, nec acta concursus transmittat, nisi a Dataria, cum id opportunum duxerit, requirantur.

Sin vero dicta beneficia, quibus cura imminet animarum, *ex alio quovis capite, quam mensium Apostolicorum*, S. Sedi reservata sint, eo sane casu, veteri non immutato more, absteineat Episcopus a ferendo dignioris iudicio, et acta concursus ultro Datariae exhibeat.

21. Licebit tamen Ordinariis, pro suo arbitrio, familiaribus literis Datario scriptis eidem denuntiare personam, quam censent regendae ecclesiae magis idoneam, eundemque commonere, an occulta aliqua, et in actis iuste reticita subsit causa, quae cuipiam obstet ad beneficium curatum obtinendum. Nos ipsi postmodum ab hac Sede omnium principe et magistra, luculento edocebimus exemplo, quanti faciendum sit episcopale iudicium, quantoque vos honore prosequamur, Ven. Fratres, in partem Nostrae sollicitudinis evocatos, quibus interim Apostolicam benedictionem peramanter imper-
timur.

Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem die 14 Decemb. 1742, Pontificatus Nostri anno tertio.

XIII.

Bened. XIV Constit. « Firmandis » de iurisdictione et visitatione Episcoporum in parochas et parochias regulares. — VIII Idus Nov. 1744.

Firmandis atque asserendis ecclesiasticae disciplinae regulis studiose intenti, Praedecessores Nostri Romani Pontifices consueverunt, peculiaribus rerum aut temporum necessitatibus animadversis, ad generalis providentiae curam animum adiacere, easque Apostolicas Constitutiones opportune promulgare, quibus gli-

scentes morum corruptelas researent, et inordinatas humanae arrogantiae praesumptiones reprimerent. Cui rei obtinendae utilissimum plane experti sunt vel antiqua Patrum constituta renovare, interpretari, aut declarare, vel competentium Romanae Curiae tribunalium, sive Congregationum iudicata et responsa colligere, confirmare, aut in aliquibus remittere, eademque prudenter atque apte conciliare, si quando inter ea non satis convenire videtur. Utque antiquiora omitamus exempla, non alia sane ratione fel. rec. Praedecessor Noster Clemens Papa X per suam Constitutionem, quae incipit *Superna*, datam 11 Kal. Iulii anno 1670, inhaerendo pluribus resolutionibus Congregationum S. R. E. Cardinalium Negotiis et Consultationibus Episcoporum et Regularium, ac Tridentini Concilii interpretationi auctoritate Apostolica praepositorum, multa constituit circa debitam a Regularibus erga Episcopos locorum Ordinarios observantiam et subiectionem, tam in petenda eorum licentia et benedictione pro verbi Dei praedicatione in ecclesiis etiam suorum respective Ordinum habenda, quam in approbatione et facultate ab eisdem obtinenda pro administrando saecularibus Poenitentiae Sacramento. Ita pariter se gessit recolendae memoriae Praedecessor Noster Innocentius Papa XII, quum, ad normam plurium resolutionum Congregationis Concilii praefatae, certas sacrarum Ordinationum regulas, et singulorum Episcoporum iura in propriis subditos praefinivit, lata Constit., quae incipit: *Speculatores*, sub datum pridie nonas Novembris anni 1694.

1. Hanc ipsam rationem Nos ipsi secuti sumus in Apostolicis Nostri Literis, quarum initium est *Sacramentum Poenitentiae*, anno 1741 Kalendis Iunii datis, in quibus nonnulla decrevimus et statuimus adversus

sacerdotes in sacramentali confessione suos poenitentes ad turpia sollicitantes, iuxta declarationes in causis huius generis, diversis temporibus et casibus prolatae a Congregatione venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium contra haereticam pravitatem generalium inquisitorum. Idipsum nuperrime egimus, dum venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, cunctisque locorum Ordinariis per Italiam constitutis encyclicas Literas dedimus sub die 19 Augusti huiusce anni 1744, quarum initium est *Cum semper oblatae*, quibus a praedictae Congregationis Concilii Tridentini interpretis resolutionibus et placitis neutiquam discedentes, plura declaravimus circa onus, quod habent tum omnes animarum curam gerentes, Missam pro populo applicandi diebus saltem festis de praecepto; tum etiam ecclesiarum cathedralium et collegiatarum canonici, alique de earum gremio, Missam conventualem quotidie, pro benefactoribus in genere, specialiter offerendi. Nunc denique hoc idem a Nobis servatum iri declaramus, dum Episcoporum iura, quod attinet ad visitationem ecclesiarum parochialium ad Regularium monasteria pertinentium, hac Nostra perpetuo valitura Constitutione asserere, atque ut infra definire et constituere in animum induximus.

2. Animarum curam in saeculares personas exercentes in iis ecclesiis, quae monasteriis seu domibus virorum aut mulierum adnexae sunt, sive ipsi Regulares sint, sive saeculares, sacri Tridentini Concilii praescripto, *Sess. 25, cap. 11 de Regularibus*, subesse debent *immediate in iis, quae ad dictam curam et Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi et correctioni Episcopi, in cuius dioecesi praedicta monasteria sunt sita*, exceptis dumtaxat iis mo-

nasteriis seu locis, *in quibus Abbates generales, aut Capita Ordinum sedem ordinariam principalem habent, atque alii monasteriis, seu domibus, in quibus Abbates, aut alii Regularium Superiores iurisdictionem episcopalem et temporalem in parochos et parochianos exercent; salvo tamen eorum Episcoporum iure, qui maiorem in praedicta loca vel personas iurisdictionem exercent.*

3. Cum itaque nonnulli sacerdotes ab episcopali iurisdictione exempti, quos neque parochos, neque animarum curae addictos esse constaret, ausi fuissent aliquibus Christifidelium matrimoniis interesse, sine praevia Episcopi aut parochi licentia, quaesitum fuit utrum huiusmodi sacerdotum correctio, atque in eodem animadversio ad Episcopum, an vero ad eorum Superiores privative spectaret; cumque hi privatum eiusmodi ius ex eo deducerent, quod Tridentina Synodus *loc. cit.*, dum facultatem tribuit Episcopis corrigendi et puniendi sacerdotes ab eorum iurisdictione exemptos, in his, quae ad animarum curam et Sacramentorum administrationem pertinent, de iis dumtaxat sacerdotibus loquitur, qui vel parochi sunt, vel animarum curam exercent, cuiusmodi sane ii non erant, de quibus agebatur: futilem hanc vanamque praesumptionem reprimere statuit fel. rec. Praedecessor Noster Gregorius Papa XV, ac de consilio Congregationis Sacri Concilii Tridentini Interpretis, edita Constitutione, quae incipit *Inscrutabili*, data Nonis Februarii anno Incarnationis Dominicae 1622, decrevit ac declaravit, « ut deinceps tam Regulares, quam saeculares, quomodolibet exempti, sive animarum curam personarum saecularium monasteriis, seu domibus regularibus, aut quibusvis aliis ecclesiis, vel beneficiis, sive regularibus, sive saecularibus incumbentem exerceant,

« sive alia ecclesiastica Sacramenta, aut unum ex illis
 « ministrent, praevia Episcopi licentia et approbatione,
 « sive quoquo modo in dictae curae exercitio, aut in
 « eorumdem Sacramentorum, vel alicuius ex illis ad-
 « ministratione de facto, absque ulla auctoritate se in-
 « gerant, in his, quae eiusmodi curam, seu administra-
 « tionem concernunt, omnimode iurisdictioni, visitationi
 « et correctioni dioecēsani Episcopi, tamquam Sedis
 « Apostolicae delegati, plene in omnibus subiiciantur ».

4. Hac controversia per Constitutionem Gregorianam e medio sublata, non ideo ab aliis quaestionibus et litibus circa idem rerum genus promovendis cessatum fuit, pluraque dubia tam in Congregationibus S. R. E. Cardinalium, quam in auditorio Rotae frequenter agitata et resoluta fuerunt circa peculiarium quorundam actuum naturam, an scilicet iidem censendi essent ad animarum curam, seu ad Sacramentorum administrationem pertinere; et consequenter, an Episcopus in visitandis Regularium ecclesiis, quibus imminet animarum cura personarum saecularium, posset, nec ne, suam circa huiusmodi actus iurisdictionem exercere, tum etiam, an hoc aut illud monasterium dici posset ordinaria et principalis sedes Abbatis generalis, seu Capituli Ordinis, ideoque ecclesia huiusmodi monasterio adnexa, quamvis parochialis foret, Episcopo in visitatione subiecta non esset. Cum igitur resolutiones in praedictis Curiae Nostrae tribunalibus circa huius generis quaestiones identidem captas, earumque rationes et fundamenta diligenter et considerate perpenderit, consilium quoque et sententiam audierimus aliquot ex venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus, aliorumque virorum in iuris canonici scientia praestantium; nonnulla super his de Aposto-

licae potestatis plenitudine decernere deliberavimus, ac praesenti Nostra Constitutione inviolabilem quandam normam praefinire, qua posita, omnes de cetero lites et controversiae praedictis de rebus, si fieri possit, penitus eliminentur, atque omnia submoveantur obstacula, quae debitam decretorum Sacri Tridentini Concilii executionem in re tam gravis momenti impedire aut retardare hactenus consueverunt.

5. Optimo sane consilio ab Episcopis pastorem visitationem aggredientibus praemitti solent in singula dioecesis loca aliqui sacerdotes missionarii, qui ante ipsorum adventum praedicationibus verbi Dei et administratione Sacramentorum Poenitentiae et Eucharistiae spirituales populorum profectum et animarum salutem, qui potissimus est pastoralis visitationis scopus, studeant promovere. Inventi sunt autem ex iis Regularibus, quorum ecclesiis incumbit parochialis saecularium cura, qui in dubium revocarent, an huiusmodi missionarios, sive saeculares sive alterius Instituti vel Ordinis Regulares, ab Episcopo missos tamquam visitationis suae praenuntios, in propriis ecclesiis et domibus ad exercenda munera eisdem commissa admittere et recipere ipsi tenerentur. Quod dubium, quum in Congregatione S. R. E. Cardinalium Negotiis et Consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita examinatum fuisset sub die 31 Augusti anni 1668, affirmative resolutum fuit; ut scilicet praedicti missionarii etiam a regularibus parochis seu curatis libenter excipi debeant, omnibusque rebus iuvare, quibus ad iniunctum sibi onus adimplendum opus illis esse contigerit. Quod Nos quoque probamus, et auctoritate Apostolica confirmamus, atque in posterum (quoties id opus esse prudenti Episcopi arbitrio iudicatum fuerit)

ab omnibus huiusmodi parochis sex curatis praecipimus observari.

6. Sed et in ipso visitationis cursu, atque etiam extra illam, aliqui Regulares de suorum privilegiorum et exemptionum indemnitate plus nimio solliciti, hanc, Episcopis controversiam moverunt, utrum iis liceret, in ipsorum Regularium ecclesiis, sive parochialibus, sive non parochialibus, Sacramentum Confirmationis administrare; quae quidem controversia in Congregatione Concilii, partibus plenissime auditis, pro Episcopis decisa fuit, quemadmodum et Nos generaliter et sine exceptione eandem definimus.

7. In exsequenda vero pastoralis visitatione ecclesiarum parochialium, quae a Regularibus administrantur, minime quidem licet Episcopo omnia ecclesiarum huiusmodi altaria visitare, sed illud dumtaxat, in quo Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum asservatur, et consequenter sacrum ipsum tabernaculum; fontem quoque baptisterii, si adsit, item confessionale, in quo parochus ad audiendas confessiones residere solet; pulpitum ecclesiae, e quo parochus ius habet verbi Dei iuxta praecipuum ministerii sui munus annuntiandi; sacrarium pariter ecclesiae, ad inspiciendum locum, in quo asservatur sacra supellex pro Sacramentis tam intra ecclesiam, quam extra illam decenter administrandis; sepulchrum excipiendis subditorum parochiae corporibus addictum, coemeterium parochianorum humanis cadaveribus destinatum, turrin campanariam, dummodo in ea sint campanae ad parochiam proprie spectantes; ac demum, praeter res supra enuntiatas, omnia sacra vasa, quibus vel particulae consecratae servantur, vel sacra Olea sive in Baptismo, sive in Extrema Unctione adhibenda, vel aqua baptisterii, vel alia rite benedicta,

quae pro ingredientium aspersione ad ecclesiae fores poni consuevit.

8. Visitationi locali proxima est ea, quae personam respicit parochi; cuius quidem, si Regularis sit, agendi rationem in iis, quae spectant ad observationem proprii ipsius regularis instituti, non est Episcopi inquirere, quum ad ipsius Superiorem regularem privative id pertineat. Licet tamen Episcopo, vel potius ipsi specialiter incumbit, ipsius parochi seu curati, etiam Regularis, vitam ac mores scrutari, quatenus ea, quae extra claustrum prodierint, rectoris animarum exempla, plurimum conferre ad populi aedificationem, vel contra eadem obesse maxime possunt, quemadmodum alias eadem Concilii Tridentini Congregatio sapienter decrevit, et Nos etiam earundem praesentium tenore decernimus et statuimus.

9. Ad personalem quoque parochi visitationem, proindeque ad Episcopi ius et officium pertinet, ea occasione examinare, an titulo legitimo parochus etiam Regularis animarum curam exerceat, an residentiae lex ab eo observata fuerit atque observetur; an ad Synodum vocatus iverit; an congregationes seu confederationes super casibus conscientiae haberi solitas frequentet; an onera, quae secum fert animarum cura, adimpleverit; ac inter alia, an Missam pro populo applicaverit diebus festis de praecepto; an iisdem festis diebus omnia praestiterit, quae a sacro Tridentino Concilio praescripta sunt, populum verbi Dei praedicatione, et pueros in fidei rudimentis christianaeque doctrinae praeceptis instruendo; an, statis diebus, excipiendis fidelium confessionibus vacet; an aegrotantibus et in extremo vitae agone laborantibus debita spiritualia subsidia sedulo praestet, et Sacramenta Ecclesiae tem-

pestive conferat; an pueros et puellas ante susceptionem Sacramenti Confirmationis, tum etiam ante primam eorum communionem opportunis instructionibus erudierit; an, priusquam fideles ad matrimonia in faciem Ecclesiae celebranda admittat, debitas inquisitiones adhibuerit, atque adhibeat, quibus tuto deprehendere possit nullum inter contrahentes impedimentum existere, eosdemque libere matrimonio consentire, ac demum in doctrina christiana, maxime vero in praecipuis religionis Nostrae mysteriis, illos instructos esse; denique an parochus apud se recte ordinatos retineat libros tum baptizatorum, ubi fons baptismalis adsit in ipsius ecclesia, tum sacro Chrismate confirmatorum, libros etiam matrimoniorum, et status animarum.

10. Uno verbo, quidquid Episcopus a paroco saeculari exquirere atque exigere solet ac debet, id omne, regulari observantia unice excepta, a paroco regulari exquirere et exigere potest; atque ubi huic muneri suo defecisse compererit, opportuna decreta condere et pronuntiare, ac meritas in eundem poenas statuere; in quo nihilominus Episcopi facultates minime privativae sunt, sed Praesul regularis ius cumulativum cum ipso habet; ita tamen, ut, si aliter a Superiore regulari, aliter ab Episcopo decerni contingat, huius, non vero illius decretis sit standum, prout alias a Congregatione Tridentini Concilii interprete iudicatum fuit, Nosque auctoritate Apostolica probamus, confirmamus atque decernimus: Privativum tamen Episcopi ius est in parochianorum mores inquirere, ac si quae inter ipsos scandala oborta fuerint, auditis proborum ac prudentium virorum sinceris relationibus, de iis cognoscere, eaque opportunis remediis resecaere et reformare: nec

enim Superioribus regularibus in huiusmodi saeculares parochiae subditos ulla competit iurisdictio.

11. Eveniente autem casu, quo vel Episcopus, vel Superior regularis aliquem ex praedictis parochis ab exercitio curae removendum, eademque privandum esse iudicaverint; quoniam huiusmodi parochis sine praevia Episcopi approbatione ad curam animarum accedere nequaquam licet, quamvis a suis Superioribus deputati, iidemque ad nutum sint amovibiles; dubitatum propterea fuit, an Episcopus posset ad huiusmodi remotiones procedere sine Superioris regularis consensu, et an remotionis causas eidem adducere, easque verificare deberet; tum etiam an regularis Superior ad similem remotionem et privationem suo iure deveniens, consensum Episcopi exquirere, suasque agendi rationes illi notas atque probatas facere teneretur. Qua de re supradicta Cong. Conc. decrevit, huiusmodi parochos tam ab Episcopo, quam a Superiore regulari, aequo iure, non requisito alterius consensu, ab animarum cura removeri posse, nec unum alteri causas iudicii sui aperire, multoque minus probare et verificare debere. Id quod a Nobis in omnibus approbatur et confirmatur.

12. Postquam vero Tridentina Synodus loco superioris laudato declaravit, praedictos curatos seu parochos tam saeculares, quam regulares, animarum curam exercentes in monasteriis seu domibus religiosis, quibus huiusmodi cura personarum saecularium incambit, subesse debere immediate in iis quae ad dictam curam et Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi et correctioni Episcopi (quod quidem, iuxta magis receptam tribunalium huius Nostrae Curiae sententiam, intelligitur de iurisdictione Episcopi ordi-

naría, non vero de delegata); illa tamen monasteria seu loca ibidem a Concilio excipiuntur, in quibus Abbates, aut alii Regularium Superiores iurisdictionem episcopalem et temporalem in parochos et parochianos exercent; salvo nihilominus eorum Episcoporum iure, qui alia quapiam ex causa seu titulo maiorem in praedicta loca vel personas iurisdictionem exercent. Quare nonnullis Episcopis contendentibus, licere sibi, saltem tamquam delegatis a Sede Apostolica, in parochos praedictos, sive in parochianos aliquem iurisdictionis actum exercere, Congregatio Concilii respondit, quod, ubi Abbas aut Superior regularis suam probat iurisdictionem episcopalem et temporalem in ipsos parochos et parochianos, et contra Episcopus probare nequit ampliorem in eosdem iurisdictionem ex alio capite sibi acquisitam fuisse, abstinere omnino debet Episcopus tam a visitatione, quam ab alio quocumque iurisdictionis actu in huiusmodi parochos et parochianos. Quod quidem, veluti ipsius Concilii decretis consonum, Nos etiam Apostolica confirmatione roboramus.

13. Similiter ab Episcopi iurisdictione, visitatione et correctione, etiam in his, quae ad animarum curam et Sacramentorum administrationem spectant, praedicta sancta Synodus excipit tam saeculares quam regulares parochos, qui animarum curam exercent in iis monasteriis seu locis, in quibus Abbates generales aut Capita Ordinum Sedem ordinariam principalem habent. Quae exceptio, sive limitatio, pluribus controversiis occasionem praebuit. Et primo, an ad inducendam huiusmodi exemptionem ab episcopali visitatione satis sit, quod in aliquo monasterio resideat Abbas regularis, licet is Ordinis sui Generalis non existat. Super quo praefata Concilii Congregatio pronuntiavit, non sufficere Abbatís

cuiuslibet residentiam, nisi sit Abbas totius Ordinis sui Generalis. Tunc enim Tridentinum Concilium simplices Abbates aut Regularium Superiores nominat, quum ab Episcopi iurisdictione ac visitatione eximit parochos ecclesiarum seu monasteriorum, in quibus Abbates aut alii Regularium Superiores iurisdictionem episcopalem et temporalem exercent; qua iurisdictione compertum est nonnullos etiam simplices Abbates aut Superiores regulares gaudere, quamvis non sint Ordinum Generales. De Abbatibus autem generalibus, seu Ordinum Capitibus tunc loquitur eadem sancta Synodus, quum a iurisdictione et visitatione episcopali exemptos esse indulget eorum monasteriorum seu locorum parochos, in quibus Abbates generales praedicti, aut Capita Ordinum, Sedem ordinariam principalem habent. Cumque ea dubio procul sit Concilii mens, in hunc plane modum semper in posterum iudicari et censi debere statui-mus: minime attempta distinctionis nota, quae in plerisque Concilii Tridentini editionibus impressis apposita conspicitur inter verbum *Abbates*, aliudque *Generales*, utpote quae nullatenus reperitur in exemplari authentico actorum ipsius Concilii, quod in archivio Sedis Apostolicae in Arce sancti Angeli asservatur¹, quodque, ut genuinam huius loci lectionem certo cognosceremus, diligenter inspici fecimus; proindeque e praedictis exemplaribus impressis eadem distinctionis nota omnino est expungenda.

14. Altera quaestio est, an ad obtinendam exem-

¹ Ne in edendo Conc. Trid. mendae praevalerent, sapientissime caverunt Summi Pontifices, ut authentica eiusdem acta in arce S. Angeli Romae asservarentur. Itaque editio Mainardi Romae 1732 optima habetur, quia collata nedum cum Manutiana Angeli Massarelli, Conc. Trid. Secretarii, sed et cum ipsis actis eo loco asservatis. Vid. Baldassini, *Conc. Trid. in praefatione.*

ptionem ab episcopali iurisdictione et visitatione, sufficiat, quod aliquod monasterium Superioris generalis sedes ordinaria existat, an vero praeterea requiratur, ut ipsum monasterium sit caput Ordinis. De quo, quidquid alii opinati fuerint, decernimus sufficere, quod monasterium seu domus sit ordinaria et principalis Sedes Superioris generalis; prout a Congregatione Concilii constanter iudicatum fuit; quum verba Tridentini, de capitibus Ordinum loquentis, non ad loca, sed ad personas Praesulum regularium in locis residentium referantur.

15. Tertio dubitari contingit, an exemptio ab Episcopi visitatione, quam Tridentina Synodus, ut supra, concedit ecclesiis parochialibus eorum monasteriorum in quibus resident Abbates generales aut capita Ordinum, ad alias quoque parochiales extendatur, quae praedictis monasteriis unitae sunt, et ab eisdem dependent. Sed quum de aliis hisce ecclesiis unitis taceant conciliaria decreta, neque porro eadem ratio honoris cuiusdam et reverentiae habendae erga Superiores Ordinum Generales in propriis monasteriis vel ecclesiis residentes, locum habeat in aliis parochialibus, eisdem monasteriis, ut praefertur, unitis; quod pluries Congregatio Concilii censuit, huiusmodi scilicet ecclesias unitas minime exemptas esse a iurisdictione et visitatione Episcopi, quamvis illae a parochis regularibus administrarentur; id ipsum Nos, praedictae Congregationis resolutionibus inhaerentes, decernimus et constituimus.

16. Quaesitum fuit quarto loco, an ratione exemptionis a iurisdictione Episcopi, quae competit praedictis rectoribus ecclesiarum residentialium Superiorum Generalium, et propter eorumdem rectorum omnino-

dam subiectionem iurisdictioni et correctioni praedictorum Generalium Regularium, ius aliquod et iurisdictioni attributa sit iisdem Superioribus Generalibus in saeculares subditos huiusmodi ecclesiarum, sive parochianos; an vero dicendum sit, ius istud ad Episcopum privative pertinere. Super quo decernimus, Episcopo plenam et privativam iurisdictionem competere in parochianos, ad eundemque Episcopum pertinere, non solum propriam auctoritatem et consensum (praevio examine per se ipsum, vel per Vicarium suum faciendo) interponere, quotiescumque Superior huiusmodi Generalis aliquem sive saecularem, sive regularem parochum seu curatum, etiam ad nutum amovibilem, ad exercendam in praedictis ecclesiis animarum curam personarum saecularium deputare voluerit; sed etiam si Episcopus huiusce parochiae regimen a supra dictis parochis exemptis, sive saecularibus sive regularibus, non recte administrari cognoverit, posse ipsum, et aliquando etiam debere pro sui officii munere, apud Superiorem Generalem instare, ut parochum seu curatum huiusmodi ab animarum cura removeat; implorata quoque, quatenus opus sit, Apostolicae Sedis auctoritate, si nempe Generalem praedictum aut reluctantem, aut parochum plus aequo faventem invenerit.

17. Praecipua in hac materia quaestio illa fuit, quatenam essent monasteria, in quibus Abbates generales, seu capita Ordinum, sedem ordinariam principalem habent; contententibus nonnullis, quodlibet monasterium aut locum quemlibet, in quo Abbas generalis sive caput Ordinis manet, inibique moratur, sedem ipsius ordinariam principalem dici oportere, ita ut eiusdem monasterii aut loci parochus ab episcopali iurisdictione et visitatione immunis statim fiat. Verum vaga et ar-

bitraria huiusmodi sedes, quae a sola Superioris generalis praesentia naturam sedis ordinariae et principalis mutuatur, tum rectae rationi, tum Concilii verbis ac sensui plane adversatur. Quapropter, quum Nobis compertum sit, in aliquibus Ordinum regularium constitutionibus assignatum reperiri locum pro residentia Superioris generalis, eiusque curiae; in aliis vero Ordinibus, ubi constitutiones de eo nihil statuunt, eandem residentiam veteri consuetudine esse praefinitam: quoties de Ordinum huiusmodi Superioribus Generalibus agatur, eorum sedem ordinariam principalem, ad effectum de quo agitur, illam esse, et censi decernimus, quae ab ipsorum Constitutionibus, vel ab inveterata consuetudine praedicta praescribi dignoscitur; idque tantummodo monasterium, non vero aliud, in quo, quacumque de causa, Superior generalis commoratus fuerit, pro ordinaria Generalis sede haberi praecipimus, licet ipse Generalis ibi actu non resideat.

18. Quodsi aliqui sint religiosi Ordines seu Congregationes, quarum constitutionibus, vel consuetudinibus minime praefinitum sit monasterium, in quo Abbas generalis, seu caput Ordinis residere debeat, nullum monasterium pro eiusdem Generalis sede ordinaria principali, ad effectum eximendi parochum ab Episcopi iurisdictione et visitatione, ex eo tantum haberi debere statuimus, quod solus ipse Superior generalis in eo degat, absque consuetis ministris, quos in Ordine regendo socios habet; sed illud dumtaxat monasterium pro sede Generalis ordinaria principali haberi volumus, quod semel ipse Superior generalis seu caput Ordinis, initio generalatus, elegerit pro sua stabili residentia, et officialium seu ministrorum praedictorum. Verum si, facta semel huiusmodi electione,

eandem postmodum variare praesumpserit, declaramus, neque monasterium initio electum, neque alterum, etiamsi cum sua Curia eo se transtulerit, privilegia ordinariae et principalis generalitiae sedis habiturum.

19. In omnibus autem praemissis exemptionum casibus, salvum semper atque illaesum esse volumus eorum Episcoporum ius, si qui supradictas parochiales ecclesias, earumque rectores visitare consueverint, nimirum tam illas, quae monasteriis seu domibus iis adnexae sunt, in quibus Generales Ordinum Superiores sedem ordinariam principalem, vel a suorum Ordinum constitutionibus, vel ab inveterata consuetudine praefinitam habent, quam eas, quae ab ipsis Superioribus Generalibus alias pro ordinaria principali residentia fuerint electae, et nihilominus, huiusmodi residentia durante, Episcopi visitationi, iurisdictioni et correctioni subiectae fuerint.

Decernentes etc. etc.

Datum Romae apud S. Mariae Maiorem anno Incarnationis Dominicae 1744, VIII Idus Nov. etc.

XIV.

Ex Encycl. Benedicti XIV « Magno cum » de tollendis abusibus ab oratoriis privatis, quae sunt in domibus laicorum; § 19-24. — 2 Iun. 1751.

19. Reliquum est, ut de sacris functionibus dicatur, quae in iis oratoriis fieri possunt, quae in domibus privatorum sunt, et in quibus non plures, quam unicam tantum Missam celebrari permissum est, nisi cum forte cupiam ex speciali gratia concessa facultas esset fa-